

Ajatuksia TR1:n yhteisen esityksen ja vaihtoehtojen koostamiseen

TR1 kokous, 18.11.2025

Aija Kukkala

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

TR1 tarvitsee yhteisen esityksen, jossa on esitetty vaihtoehtoja

- **Lähtökohtana** tarkastelussa **luonnontieteellinen tieto** ja sen pohjalta esitetyt vaihtoehdot
 - TR1:n kannalta keskeisin vaihtoehtojen rakentamista ohjaava asia on luontotyyppien ei-hyvässä tilassa olevan pinta-alan tavoite (30 % v. 2030 mennessä, jne.)
Luontotyyppejä tarkastellaan yhteisesti, ja niiden kaikkien ei-hyvässä tilassa olevasta pinta-alasta valitaan 30 %, joilla on tavoite aloittaa ennallistamistoimet.
 - Toinen keskeinen on suotuisan viitealan (FRA) tavoite, jota kuitenkin tarkastellaan erikseen asetuksen luontotyyppiryhmissä.
 - TR1:n yhteisen taulukon täyttäminen auttaa vaihtoehtojen hahmottamisessa ja rakentamisessa
- Näiden tarkastelujen päälle olisi mahdollista rakentaa **vaihtoehtoiset toimenpide- ja ohjauskeinokokonaisuudet**

Tavoite: Ei-hyvässä tilassa olevan luontotyyppipinta-alan ennallistaminen (30 %)
Merkittävän heikentämisen estäminen (heikentämättömyysvelvoite)

Tavoite: Suotuisan viitealan (FRA) saavuttaminen

Tavoite: Luontotyyppien tietopuutteiden paikkaaminen (90 % pinta-alasta v. 2040 mennessä)

Tavoite: Lajien elinympäristöjen riittävän laadun ja määrän varmistaminen

Muita priorisoinnissa huomioitavia asioita:

Natura-alueilla tehtävä tilan parantaminen

Toimenpide- ja ohjauskeinovalikoima

Lista luontotyypeistä ja tavoitepinta-aloista

Lista luontotyypeistä ja tavoitepinta-aloista

Lista luontotyypeistä

Lista lajeista ja tilan parantamisen tarpeessa oleva pinta-ala

Tilan parantaminen ja heikentämättömyysvelvoite:
Mitä luontotyyppkejä priorisoidaan? Millä perustein?

Pinta-alan palauttaminen: Mitä luontotyyppkejä priorisoidaan luontotyyppiryhmien sisällä? Millä perustein? Tukeeko tavoite tavoitteen 1 toimeenpanoa?

Tietopuutteet: Mitä luontotyyppkejä priorisoidaan? Millä perustein?

Lajit: Mitä lajien elinympäristöjä priorisoidaan? Millä perustein?

Elinympäristörajat ylittävät vaikutukset ja tilan parantamisen synergiat

Synergiat muiden asetuksen tavoitteiden kanssa (muut TR:t)

TR1:n kokonaisvaihtoehtojen rakentaminen

- Vaihtoehdot voisi yrittää rakentaa aluksi mahdollisimman yksinkertaisesti eli ensin luontotyyppejä ja lajien elinympäristöjä koskevien tavoitteiden ympärille.
- Jos jokiesteet otetaan mukaan TR1 yleisvaihtoehtoihin, se lisää vaihtoehdoissa huomioitavien asioiden määrää. Ehdotus: jokiesteille rakennetaan aluksi oma vaihtoehtojen kokonaisuus, jonka yhteyksiä tarkastellaan lopuksi luontotyyppi+laji-vaihtoehtojen kanssa. Perusteluihin voisi kirjata, miten jokiesteiden tavoitekokonaisuus edistää luontotyyppejä ja lajeja koskevia vaihtoehtoja.
- Vaihtoehtojen nimeämiseen olisi hyvä kiinnittää huomiota ja nimetä ne ymmärrettävästi.
 - Halutaanko nimeämisessä hyödyntää jotenkin sitä, millä perusteella luontotyyppejä tai toimenpiteitä ja ohjauskeinoja priorisoidaan?
- Kuinka monta vaihtoehtoa TR1 haluaa esittää? Mitä enemmän vaihtoehtoja tuotamme, sitä suurempi työmäärä.

Esimerkkivaihtoehtoja tavoitetasoineen:

1 "Tasaisesti kaikkea"-vaihtoehto

Otetaan tasajako käyttöön (30 % kaikille)

- Luontotyyppilistaus ja tavoitepinta-alat
- Listaus lajien elinympäristöistä ja pinta-aloista

2 "Pienet ensin"-vaihtoehto

Priorisoidaan harvinaisia ja uhanalaisia luontotyyppejä, joilla pieni pinta-ala.

3 "Halvalla hehtaareja"-vaihtoehto

Priorisoidaan luontotyyppejä, joilla toimenpiteiden vaikutusalue on suuri.

4 "Optimoitu ratkaisu"-vaihtoehto

Muodostetaan vaihtoehtoista 1-3 mahdollisimman tasapainoinen ja toteutettava ratkaisu

Toimenpiteet, joilla päästään tavoitteisiin:

Keskeiset valinnat:

Valitut toimenpiteet ja niiden kuvaus:
1) Ryhmiteltynä ja nimettynä ymmärrettävästi TR1:n dokumenttia varten ja 2) yksityiskohtaisemmin ja erikseen -> kustannusarvio

Priorisoidaanko toimet Natura-alueille? (km²)

Tehdäänkö toimia myös Natura-alueiden ulkopuolella? (km²)

Muut valinnat

Toimenpide- ja ohjauskeinokokonaisuus vaihtoehto 1.
kustannusarvio €

Toimenpide- ja ohjauskeinokokonaisuus vaihtoehto 2.
kustannusarvio €

- Lista ja kuvaus toimenpiteistä ja ohjauskeinoista

Vaihtoehtojen perustelu ja dokumentointi olisi tärkeää

- TR1:n tulisi esittää perusteluja sille, miksi priorisoimme esim. tiettyjä luontotyypppejä ja vaihtoehtoja.
- Perustelut pitäisi myös selkeästi dokumentoida.
- Tarvittaisiin TR1:n yhteinen taustadokumentti, joka esittelisi teemaryhmän vaihtoehdot ja julkaistaisiin myöhemmin. (YM:n julkaisuja –sarjassa?)
- Työlle pitäisi määrittää aikataulu.

Mitä seuraavaksi?

- TR1:n työssä tasapainoillaan sen välillä, että saadaan 1) mahdollisimman ymmärrettävät vaihtoehdot kuvauksineen päätöksentekoon ja sen välillä, että 2) saadaan yksityiskohdista tuotettua riittävä tietopohja ennallistamissuunnitelman formaattiin (mm. elinympäristökohtaiset kustannusarviot A-osaan) ja asetuksen toimeenpanoa varten.
- Pienryhmien työ ja esitykset ovat avainasemassa, jotta TR1 yhteinen esitys ja vaihtoehdot saadaan kasaan.
- Yhteistä keskustelua, linjauksia ja ohjeistusta tarvitaan vielä, mm.
 - Kustannusten ilmoittaminen (miten huomioidaan pienryhmissä)
 - Natura 2000 –pinta-alat
 - SOVA-korttien täyttäminen pitää saada vauhtiin

Ehdotus SOVA-kortin täyttämiseen

SOVA-kortissa ei ole kohtaa, jossa pyydetään ilmoittamaan toimenpiteen yhteys komission toimenpidetypologiaan.

Ehdotus: lisätään toimenpidetypologian koodi kortille ”toimenpiteen kuvaus” – kohtaan

Huom. typologia sisältää sekä käytännön toimenpiteitä että ohjauskeinotyyppisiä toimenpiteitä! Poimikaa molempia kortille.

Ehdotus: lisätään myös toimenpiteen kustannusarvio

Nämä tiedot ovat kriittisiä ennallistamissuunnitelman formaatin täytössä myöhemmin!

Toimenpiteiden vaikutusten arviointikehikko Versio 2 (29.9.2025)

Ennallistamissuunnitelman SOVA: Ehdotettujen toimenpiteiden vaikutusten alustava tunnistaminen ja arviointi

Osa 1. Taustatiedot

Toimenpide		
1. Toimenpiteen nimi:		
2. Toimenpiteen kuvaus:		
3. Mitä teemaryhmiä toimenpide koskee?	☐ 1. Maa- ja sisävesiluontotyytit, lajien elinympäristöt sekä virtavedet ja tulvatasanteet ☐ 2. Meriluonnon tilan parantaminen ☐ 3. Kaupunkiympäristöt ☐ 4. Maatalousympäristöt ja pölyttäjäkannat ☐ 5. Metsäluonto	
4. Mihin ekosysteemeihin toimenpide kohdentuu (pääasiallinen/muu)?	Mihin ekosysteemiin toimenpide pääasiallisesti kohdentuu (valitse yksi)? ☐ 1. Kosteikkojen ekosysteemit (rannikko ja sisämaa) ☐ 2. Niittyjen ekosysteemit ☐ 3. Jokien, järvien sekä tulva- ja ranta-alueiden ekosysteemit ☐ 4. Metsäekosysteemit ☐ 5. Nummien ja pensaikkojen ekosysteemit ☐ 6. Kallioiden ja dyynien sekä harvan kasvipeitteen ekosysteemit ☐ 7. Maatalouden ekosysteemit ☐ 8. Kaupunkien ekosysteemit ☐ 9. Meriekosysteemit ☐ 10. Muut ekosysteemit	Mihin muihin ekosysteemeihin toimenpide kohdentuu (voit valita useita)? ☐ 1. Kosteikkojen ekosysteemit (rannikko ja sisämaa) ☐ 2. Niittyjen ekosysteemit ☐ 3. Jokien, järvien sekä tulva- ja ranta-alueiden ekosysteemit ☐ 4. Metsäekosysteemit ☐ 5. Nummien ja pensaikkojen ekosysteemit ☐ 6. Kallioiden ja dyynien sekä harvan kasvipeitteen ekosysteemit ☐ 7. Maatalouden ekosysteemit ☐ 8. Kaupunkien ekosysteemit ☐ 9. Meriekosysteemit ☐ 10. Muut ekosysteemit